



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 525/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou WEBBER LEGAL, s. r. o., Duchnovičovo námestie 1, Prešov, IČO 50 680 552, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Anton Pavúk, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava II) v konaní vedenom pod sp. zn. B2-14 Csp 45/2018 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava IV [ďalej len „mestský súd“ (v ústavnej sťažnosti nesprávne uvedený Mestský súd Bratislava II, pozn.)] v konaní vedenom pod sp. zn. B2-14 Csp 45/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľka sa domáha, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov a priznal jej primerané finančné zadost'učinenie v sume 500 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka má v napadnutom konaní procesné postavenie žalovanej, proti ktorej sa žalobca domáhal zaplata sumy 9 599,42 eur spolu s príslušenstvom. Vo veci rozhodol pôvodne Okresný súd Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 14 Csp 45/2018-340 z 13. mája 2022 tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol a sťažovateľke priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť 15. júla 2022.

3. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva, že žaloba bola podaná 16. apríla 2018. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 13. mája 2022, avšak do dnešného dňa nebolo rozhodnuté o výške náhrady trov konania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka namieta zbytočné priet'ahy v celom priebehu napadnutého konania mestského súdu (okresného súdu) s tým, že napriek rozhodnutiu v merite do dnešného dňa nebolo rozhodnuté o výške náhrady trov konania, čím boli porušené označené práva podľa ústavy a dohovoru. Od podania žaloby pritom uplynulo 61 mesiacov, t. j. viac ako 5 rokov, a od právoplatnosti rozsudku uplynulo 10 mesiacov, pričom súd prvej inštancie stále nerozhodol o výške náhrady trov konania.

5. Podľa sťažovateľky v prerokúvanom prípade ide „o mimoriadne jednoduchú právnu vec“ – spor o zaplatenie peňažnej sumy zo spotrebiteľskej zmluvy a následné rozhodnutie o trovách konania, ktorý súdy prejednávajú bežne. Konanie bolo po celý čas vedené iba na súde prvej inštancie, teda vo veci nebol vykonaný prieskum odvolacím súdom, ktorý by viedol prirodzene k predĺženiu napadnutého konania. Od podania žaloby (16. apríl 2018) do dnešného dňa uplynulo viac ako 5 rokov.

6. Súd prvej inštancie postupoval v napadnutom konaní neefektívne a bol nečinný, čím porušil označené práva sťažovateľky. Sťažovateľke pritom mimoriadne dlhú dobu bez vlastného pričinenia neboli nahradené trovy konania, ktoré účelne a preukázateľne vynaložila v súvislosti s bránením svojho práva. Sťažovateľka bola v napadnutom konaní úspešná v plnom rozsahu a okresný súd jej priznal právoplatne nárok na náhradu trov konania. K nároku na náhradu trov konania sa nepriznávajú úroky z omeškania, „a teda Sťažovateľ stráca v čase svoj majetok, ktorý je tiež predmetom ústavnej ochrany.“. V tomto kontexte poukázala sťažovateľka aj na vysokú mieru inflácie. K celkovej dĺžke napadnutého konania pritom sťažovateľka ako žalovaná nijako neprispela.

7. Sťažovateľka tiež poukázala na zmenu Civilného sporového poriadku, podľa ktorej súd prvej inštancie o výške náhrady trov konania bude povinný rozhodnúť do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník. Poukázala aj na príslušnú dôvodovú správu k uvedenej legislatívnej zmene. Sťažovateľka tiež poukázala na uznesenie č. k. I. ÚS 286/2023-13 z 18. mája 2023, ktorým ústavný súd odmietol jej skoršiu ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, a tiež na právne závery vyplývajúce z tohto uznesenia, ktoré v aktuálne prerokúvanej ústavnej sťažnosti reflektovala (namietanie celej dĺžky napadnutého konania, pozn.).

8. Vymedzené okolnosti odôvodňujú podľa sťažovateľky priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

10. Článok 6 ods. 1 dohovoru možno aplikovať aj na rozhodovanie o trovách konania za predpokladu, že predmetom konania bolo rozhodovanie o občianskych právach a záväzkoch alebo o oprávnenosti trestného obvinenia (porovnaj rozsudky ESLP vo veciach Robins proti Spojenému kráľovstvu z 23. 9. 1997, Beer proti Rakúsku zo 6. 2. 2001, porovnaj tiež KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 604.). Obdobne aj ústavný súd uviedol, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (m. m. IV. ÚS 604/2018). Aj na konanie o trovách konania sa takto vzťahujú garancie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. z čl. 48 ods. 2 ústavy, t. j. povinnosť súdu rozhodnúť o trovách konania v primeranej lehote, resp. bez zbytočných prietáhov.

11. O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti smerujúcej proti zbytočným prietahom v súdnom konaní ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby ten orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (III. ÚS 263/03, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, III. ÚS 342/08).

12. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

13. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti vychádzal zo zistenia, že v čase podania ústavnej sťažnosti (7. júna 2023) bolo napadnuté konanie vo veci samej právoplatne skončené. Okresný súd rozhodol rozsudkom z 13. mája 2022 tak, že žalobu zamietol a sťažovateľke ako úspešnej žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť 15. júla 2022. Okresný súd vo veci samej právoplatne rozhodol po uplynutí štyroch rokov, čo samo osebe indikuje záver o porušení označených práv sťažovateľky podľa ústavy a dohovoru. V tomto kontexte ústavný súd poukazuje na rozhodovaciu prax a judikatúru ESLP v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore

s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66). Celková doba trvania napadnutého konania (štyri roky) takto presahuje akceptovateľnú dĺžku civilných konaní na jednom stupni tak, ako to vyplýva z judikatúry ESLP, aj s prihliadnutím na to, že aktuálne nie je právoplatne rozhodnuté o výške náhrady trov konania.

14. Na druhej strane však ústavný súd pripomína aj potrebu materiálneho prístupu k námietkam týkajúcim sa zbytočných prietahov, resp. neprimeranej dĺžky súdneho konania, z ktorého vyplýva, že nie každý zistený prietah vedie automaticky k záveru o porušení označených práv. Rozhodujúce je v tomto smere posúdiť všetky okolnosti danej veci pre spoľahlivý záver o možnom porušení základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tomto smere ústavný súd zohľadnil, že v čase podania ústavnej sťažnosti bola miera právnej neistoty sťažovateľky značne eliminovaná, a to tým, že vo veci samej bolo právoplatne rozhodnuté (žaloba proti sťažovateľke bola zamietnutá) a bolo jej právoplatne priznané právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. V čase podania ústavnej sťažnosti teda sťažovateľka bola v stave právnej neistoty, len čo sa týka výšky náhrady trov konania (vyčíslenia konkrétnej náhrady trov konania). V čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti bola miera právnej neistoty sťažovateľky ešte viac znížená, keď mestský súd rozhodol neprávoplatne o výške náhrady trov konania – uznesením vyššej súdnej úradníčky z 20. júna 2023, ktorým žalobcu zaviazal zaplatiť sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v sume 1 590,08 eur. Uvedené uznesenie nenadobudlo právoplatnosť, keďže žalobca proti nemu podal sťažnosť.

15. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že pochybenie mestského súdu týkajúce sa celkovej dĺžky napadnutého konania a rozhodovania o výške náhrady trov konania nedosahuje takú intenzitu, aby bolo možné dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu (okresného súdu) v napadnutom konaní.

16. Nad rámec veci a na ďalšiu podporu právnych záverov v tomto uznesení ústavný súd k argumentácii sťažovateľky týkajúcej sa odkazu na legislatívnu zmenu Civilného sporového poriadku, ktorou sa zavádza zákonná lehota na rozhodnutie o výške náhrady trov konania, poukazuje na to, že ani nedodržanie zákonnej lehoty na rozhodnutie súdu nevedie automaticky k záveru o porušení označených práv. Aj v tomto prípade je potrebné zohľadniť všetky okolnosti veci a uplatniť materiálny prístup k namietanému porušeniu označených práv. Tento záver podporuje aj judikatúra ESLP, ktorý uviedol, že sa zaoberá tým, či celková dĺžka konania bola primeraná. Nedodržanie lehoty ustanovenej vnútroštátnym právom preto samo osebe nepredstavuje porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru (porovnaj Keipenvardecas proti Lotyšsku z 2. 3. 2010, bod 40).

17. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

18. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jej ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu